

УДК 330.332

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Наталія Олександрівна БОТВІНА

д.е.н., професор кафедри бізнес-адміністрування та корпоративної безпеки Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса

Анотація. Стаття розглядає питання щодо ефективного управління фінансовими інвестиціями. В основу управління фінансовими інвестиціями покладені процеси аналізу, контролю та оцінки фінансових коштів, які вкладенні в цінні папери.

Аннотация. Статья рассматривает вопрос относительно эффективного управления финансовыми инвестициями. В основу управления финансовыми инвестициями положены процессы анализа, контроля и оценки финансовых средств, которые вложены в ценные бумаги.

Ключові слова: *інвестиції, фінансові та реальні інвестиції, фінансовий менеджмент, інвестиційна діяльність, акція, облігація, цінні папери, фондовий ринок, ліквідність, прибутковість.*

Ключевые слова: *инвестиции, финансовые и реальные инвестиции, финансовый менеджмент, инвестиционная деятельность, акция, ценные бумаги, фондовый рынок, ликвидность, прибыльность.*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки однією з найважливіших проблем, що стоять перед будь-якою компанією, є проблема залучення ресурсів під фінансування нових або підтримку вже наявних у неї інвестиційних проєктів.

На сьогодні основною проблемою багатьох підприємств є відсутність поточного та перспективного фінансування. Економічна дійсність і особливості економіки України не дозволяють застосовувати джерела фінансування, які притаманні і доступні підприємствам зарубіжних країн. Становлення та розвиток України як незалежної держави, її економічної та політичної систем, ринкової моделі господарювання спричиняє самостійне вирішення господарюючими суб'єктами проблем фінансового забезпечення власної виробничої та інвестиційної діяльності. Тому дуже важливим є застосування якісного фінансового аналізу підприємств, оцінки їх ліквідності та платоспроможності, пошуку шляхів підвищення фінансової стійкості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Слід відзначити, що інвестиційна діяльність та шляхи підвищення її ефективності, джерела фінансового забезпечення здійснення є предметом постійних наукових пошуків. Зокрема в публікаціях останніх років на тих чи інших аспектах

окреслених проблем було акцентовано увагу Д. В. Ваньковичем, Д. В. Дубіним, В. В. Жигінасом, О. М. Любченком, М. М. Туріянською, С. С. Шумською. Однак, у зв'язку із динамізмом інвестиційних процесів та фінансовою кризою, що внесла свої корективи у них, обрана тематика не втрачає актуальності.

Інвестиційна діяльність у різних її проявах притаманна кожному підприємству і є основою його розвитку та розвитку окремих галузей народного господарства й економіки країни в цілому. Інвестиції забезпечують динамічний розвиток підприємства та дозволяють вирішувати такі завдання: розширення підприємницької діяльності за рахунок накопичення фінансових і матеріальних ресурсів, придбання нових підприємств та освоєння нових областей бізнесу. Від уміння інвестувати залежить розквіт власного виробництва, можливості вирішення соціальних й екологічних проблем, сучасний рівень і потенційний динамізм фізичного, фінансового та людського капіталів. Без надійних основ інвестиційної діяльності, якими професійно володіли б спеціалісти відповідного профілю, важко сподіватися на сталий розвиток вітчизняного виробництва, науково-технічний та соціальний прогрес, а з ним і на належне місце у світовому господарстві [6].

Розвиток інвестицій в економіці постійно потребує мобілізації, розподілу і перерозподілу фінансових коштів. В економіці, що функціонує ефективно, цей процес здійснюється на ринку фінансових ресурсів. Ринок фінансових ресурсів інтегрує кредитний і валютний ринки, а також ринкові інструменти власності [9]. Капітал на фінансовому ринку розподіляють на позичковий та акціонерний. Джерело їх формування однакове – це капітал, що належить юридичним і фізичним суб'єктам. Поділ відбувається за ознакою його функціонування у процесі фінансування. Фінансовий капітал є численним і багатофункціональним, а тому ринок фінансових ресурсів перебуває в очікуванні об'єкта фінансування – підприємства.

Обґрунтування отриманих наукових результатів. Фінансове інвестування здійснюється підприємством у таких формах: вкладання грошових засобів у цінні папери, в доходні види грошових інструментів, у статутні фонди інших підприємств і організацій.

Фінансові інвестиції означають використання наявного капіталу для придбання (купівлі) акцій, облігацій та інших цінних паперів, що випускаються підприємствами або державою. За умови такого інвестування має місце переміщення титулів власності, які дають право на одержання нетрудового доходу. У літературі з питань політичної економії капітал у вигляді цінних паперів називається ще фондовим, або фіктивним капіталом, так як він не є реальним багатством і не має дійсної вартості, на відміну від капіталу, вкладеного в різні сфери і галузі суспільного виробництва.

В умовах ринкової економіки з фінансових інвестицій найбільш поширеним є придбання акцій з метою одержання щорічного дивідендного доходу.

Фінансове інвестування характеризується рядом особливостей [2]:

1. Фінансові інвестиції є незалежним видом господарської діяльності для підприємств реального сектору економіки.

2. Стратегічні фінансові інвестиції дозволяють підприємству реалізовувати окремі стратегічні цілі свого розвитку.

3. Фінансові інвестиції використовують підприємства в двох цілях: отримання додаткового інвестиційного доходу та з метою захисту грошових активів від інфляційних процесів.

4. Фінансові інвестиції є основним засобом зовнішнього інвестування.

Політика управління фінансовими інвестиціями являє собою частину загальної інвестиційної політики підприємства, яка забезпечує вибір найбільш ефективних фінансових інструментів вкладу капіталу і своєчасного його реінвестування [3].

Політика управління фінансовими інвестиціями має бути спрямована на:

- аналіз інвестиційного клімату;
- вибір конкретних напрямів інвестиційної діяльності;
- визначення обсягу фінансового інвестування;
- вибір форм фінансового інвестування;
- оцінка ліквідності інвестицій;
- формування портфелю фінансових інвестицій;
- визначення необхідного об'єму інвестиційних ресурсів;
- забезпечення ефективного оперативного управління портфелем фінансових інвестицій.

Оцінка інвестиційних якостей окремих інструментів фінансових інвестицій є однією з найважливіших задач в управлінні інвестиційними процесами та інвестиційному менеджменті.

Для оцінки ефективності інвестиційних проєктів, як правило, застосовують стандартні методи розрахунку: чистої приведеної (дисконтованої) вартості, строку окупності, внутрішньої норми прибутку [6].

Аналіз і оцінка якості фінансових інвестицій передбачають оцінку акцій, облігацій та інших цінних паперів. Основними методами оцінки інвестиційних якостей акцій є: характеристика виду акцій по мірі захищеності розміру дивідендних виплат; оцінка галузі, в якій здійснює свою діяльність емітент; оцінка ефективності фінансової діяльності емітента.

Найбільш дієвим способом аналізу фінансових інвестицій в акції є оцінка характеру обігу акцій на фондовому ринку. Цей метод пов'язаний перш за все з показниками ринкової ліквідності акцій. Найбільш важливими інструментами в аналізі обігу акцій на фондовому ринку є [2]:

1. Рівень виплати дивідендів, який характеризує співвідношення суми дивіденду і ціни акції.

$$РД_a = \frac{ДВ \cdot 100}{Ц_a}$$

де $РД_a$ – рівень дивідендної віддачі акції; $ДВ$ – сума дивіденду, виплаченого по акції в певному періоді; $Ц_a$ – ціна котирування акції на початок періоду, який розглядається.

2. Коефіцієнт відношення ціни і дохідності описує зв'язок між ціною акції та доходом за нею. Акція виявляється найкращою для інвестування, якщо цей коефіцієнт мінімальний.

$$K_{ц/д} = \frac{Ц_a}{Д}$$

де $Ц_a$ – ціна акції на початок періоду, що розглядається, $Д$ – сукупний дохід, отриманий від акції.

3. Коефіцієнт ліквідності акції на фондовій біржі. Він характеризує можливості швидкої ліквідності акції у випадку необхідності її реалізації. Розрахунок цього показника проводять за формулою:

$$K_{л} = \frac{O_{пр}}{O_{проп}}$$

$O_{пр}$ – загальний обсяг продажу акцій на цих торгах; $O_{проп}$ – загальний обсяг пропозиції акцій на цих торгах.

Останнім етапом вивчення інвестиційних якостей акції є оцінка умов її емісії. Предметами оцінки є: цілі емісії, умови і періодичність виплати дивідендів, міра участі окремих утримувачів акцій в управлінні [2].

Для ефективного управління фінансовими інвестиціями обов'язково необхідно проаналізувати окремі інструменти фінансового інвестування. Оцінку фінансових інструментів інвестування здійснюють на основі зіставлення обсягів інвестиційних витрат та сум поверненого грошового потоку. Водночас, формування цих показників в умовах фінансового інвестування має суттєві відмінності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 року N 1561 XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент / И. А. Бланк. — К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. — 448 с.
3. Бланк И. А. Финансовый менеджмент / И. А. Бланк. — К. : Ника-Центр, Эльга, 2007. — 528 с.
4. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємства / Р. А. Слав'юк. — К. : ЦУЛ, 2002. — 460 с.
5. Бернс В. А. Руководство по оценке эффек-

Перш за все, в сумі поверненого грошового потоку при фінансовому інвестуванні відсутній показник амортизаційних відрахувань, так як фінансові інструменти, на відміну від реальних інвестицій, не містять у своєму складі амортизаційних активів. Тому за фінансовими інвестиціями основу грошового потоку складають суми відсотків, які періодично виплачують за ними.

Оцінка ефективності фінансового інструменту інвестування зводиться до оцінки реальної його вартості, яка забезпечує отримання очікуваної норми інвестиційного прибутку. Модель оцінки фінансового інструменту інвестування має такий вигляд:

$$C_{фи} = \sum_{t=1}^n \frac{ВДП}{(1 + НП)^t}$$

де ВДП – грошовий потік, який очікують повернути за період використання фінансового інструменту; НП – очікувана норма прибутку за фінансовим інструментом, яка виражена десятковим дробом (формує інвестор з урахуванням рівня ризику); n – число періодів фінансування грошових потоків, які підлягають поверненню [2].

Висновки. Отже, оцінка фінансових інвестицій є важливим інструментом управління в фінансовому менеджменті при здійсненні інвестиційної діяльності. Аналіз показників ліквідності та прибутковості інвестицій дозволяє координувати роботу з вкладання фінансових інвестицій, здійснювати контроль за їх використанням та отримати бажані результати, тобто прибуток від інвестиційної діяльності.

тивности инвестиций. / В. А. Бернас, П. М. Хавранек. — М. : АОЗТ «Интерэксперт», «ИНФРА-М», 1995. — 528 с.

6. Петренко Ю. В. Финансовый менеджмент / Ю. В. Петренко. — К. : Кондор, 2007. — 298 с.

7. Пересада А. А. Основы инвестиционной деятельности. / А. А. Пересада. — К. : «Издательство Либра» ООО. — 1996.

8. Федоренко В. Г. Инвестознаводство: Підручник / В. Г. Федоренко, А. Ф. Гойко. — К. : МАУП, 2006. — 408 с.

9. Урядовий портал [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.kmu.gov.ua.